



חסיבותו של כל אדם

ניתן להאזין לשיעורים מאת האברך דוד יעקב עבו בנושא 'מי בין המצרים' ותשעה באב, בקו פרשת דרכים 074-7962698 או במערכת 'קול הלשון'

התאפקו, ועכשיו הם מקבלים שכר. כמו עשו, עם ישראל עוברים שם, וה' אומר להם, אל תתגרו בהם בשום פנים ואופן, למה? כי לפני המון שנים, הסבא של הסבא של הסבא שלו, כיבד פעם את אבא שלו, אז נכון שמאז ועד היום הוא סובל בגהינם, אבל הזכות של הכיבוד הוריס עדיין לא תמה.

אגב, עד היום למעשה מלכות אדום בשלוה. הרי רומא, זו מלכות אדום, שהם צאצאיו של עשו (בני אדום מעשו, שנאמר "עשו הוא אדום" (בראשית ל, ח). ואומרת התורה (שם פסוק ט) "ואלה שמות אלפי עשו - אלף מגדאל, ורש"י שם מפרש "מגדאל היא רומי", ומקורו מפרקי דרבי אליעזר פרק לח. וכן ברש"י שם פסוק יט שרומי היא עיר החשובה של אדום. ובגמרא במסכת גיטין נו: אמרו על טיטוס "רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע". וכן אמרו (גיטין נו) "והידיים ידי עשו" (בראשית כ, כב) זו מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו". המקורות מתוך הספר חמישה חומשי תורה, מעט צרי, במדבר, עמוד רעח), וכל מי שמזדהה אתו, שאלו הנוצרים, והמזוהים אתם, יושבים בשלוה.

מדינת הוותיקן, היא אחת המדינות השלוות והעשירות בעולם, יושב שם האפיפיור עם כל גנזי עולם, כלי המקדש, ועוד עושר אגדי והמוני גדלות שנמצאים שם במרתפים [שאגב, גם הסמל שלה הוא אדום].

להבדיל, נלמד לעצמנו, אם אותו עשו, שהיה רשע, על כמה שנים של כיבוד אב, זכה שצאצאיו וצאצאי צאצאיו, שגם הם רשעים כמותו על פי רוב, כולם ישוב בשלוה, למשך אלפי שנים.

אז על אחת כמה וכמה אנחנו, בני אברהם יצחק ויעקב, מי יודע מה העוצמה של כל מעשה שלנו, תפילה, כל ברכה, כל הנחת תפילין, שמירת השבת, כל מילה של תורה, צניעות, אי אפשר לתאר איזה שכר עצום נקבל.

רק מה, העולם הזה הוא מבלבל, כי כשאתה מסתכל בעיניים פשוטות, זה נראה הפוך מההיגיון, איך הנוצרים, בניו של עשו הרשע, יושבים להם בשלוה... ואנחנו, יהודים כשרים, כל כך סובלים ונרדפים... איפה היושר והצדק?...

אז המסילת ישרים כבר אמר (פרק א), שהעולם הזה הוא לא המקום בו מקבלים את השכר, פה רק עובדים, מחלקת שכר נמצאת בעולם הבא, לכן כאן מזככים אותנו ועל ידי הייסורים מנכים לנו מהעוונות, והם הפוך, 'מפנקים' אותם כאן, כדי להעניש אותם שם. זה כמו מישהו שנוסע למלון יוקרתי, כשהוא ירד מביתו, חיבתה לו מונית, הוא עלה למונית, והיה בטוח שזה אתר הנופש, הוא התחיל לכעוס, 'זה מה שהבאתם לי?! על זה שילמתי כל כך הרבה כסף?! חם לי, מה כל הפקקים האלו, מה זה צריך להיות...!'

אמר לו סוכן הנסיעות, 'תירגע, זו רק המונית... עוד מעט תגיע למלון, יהיה לך חדר גדול, חדר אוכל מלא כל טוב, בריכה, ועוד שלל פינוקים, רק קצת סבלנות...!'

אנחנו לא עובדים את ה' על מנת לקבל פרס, אבל אנחנו יודעים ומבינים, שמה שאנחנו רואים כאן בעולם זה לא האמת, והאמת היא, שעל כל מעשה, כל תנועה, כל תזווה, יש שכר אינסופי, שאין לנו אפשרות בכלל לתאר.

בתנא דבי אליהו (פרק ט) מובא, על כל מיני רשעים, שקיבלו שכר עצום על כל מיני פעולות שהם עשו, פעולות שנראות פשוטות וזניחות ביחס לכלל אורח החיים המרושע שלהם, ובכל זאת הם קיבלו שכר עצום, לפעמים לכמה דורות.

וכך מובא שם: "ולא גלגל הקדוש ברוך הוא והביא מלכות יון בעולם - אלא בשכרו של יפת שכיסה את ערות אביו! ולא גלגל הקדוש ברוך הוא והביא מלכות אדום לעולם, שהחריבו את בית המקדש והגלו את ישראל מארצם - אלא בשכרו של עשו, שהיה בוכה ומתאנח בשעה שבירך יצחק את יעקב אביו!... סנחריב... בשכרו של אשרו שהיה איש כשר... נבוכדנצר... בשכרו של אוויל מרוךך בנו - מפני שנהג כבוד לאביו שבשמים... פרס ומדי... בשכרו של כורש, שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהחריבו העכו"ם את בית המקדש... והמ... בשכרו של אגב, שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהיה חבוש

תמיד בימים האלו מדברים על בין המצרים ותשעה באב, אבל אסור לשכוח גם את פרשת השבוע, פרשת דברים, שהיא מלאה מוסר ותובנות לחיים, וגם ספר דברים כולו, מלא בחיזוקים ליהדות. נדבר קצת על פרשת השבוע, וניגע מעט גם בימי בין המצרים. רק לפני כן, מילה אחת על תשעה באב.

איך תתכן מציאות, שמצווה לאכול בשר בתשעה באב? תשובה: כשיבוא משיח, ותשעה באב יהפוך לחג. יהי רצון שנזכה!



בפרשת השבוע, משה משחזר בפני עם ישראל את הקורות אותם במדבר. בין הדברים הוא מזכיר להם, שבדרך לארץ ישראל, ה' ביקש ממנו לצוות אותם (דברים ב, ד ואלף) "אתם עוברים בגבול ארצים בני עשו הישבים בשעיר", אתם עוברים על הגבול של בני עשו.

והוא מזכיר אותם: "אל תתגרו בם מלחמה!", אני לא מרשה לכם לעשות שום פעולה שתגרום להצתת מלחמה. למה? הרי בכל מקרה הם הולכים להכרית את כל העמים שיושבים בארץ ישראל, אז מה נשתנו בני עשו?

מסביר ה' - "כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל", אפילו לעבור שם אני לא אתן לכם, למה? "כי ירעה לעשו נתתי את הר שעיר", הארץ הזו שייכת להם לגמרי ואין לכם שום אחיזה בה, אפילו המועטה ביותר.

לא רק זה, אדרבה, "אכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם, וגם מים, תכרו מאתם בכסף ושתייתם", אפילו שיש לכם אוכל ומים משל עצמכם, תוציאו כסף ותקנו מהם, כביכול להראות להם שהם בעלי הבית כאן על המקום, ואין לכם שום כוונה כזו או אחרת 'להתחיל אתם, ולהתגרות בהם.

ואחר כך ממשיך משה לתאר את המשך הדרך. אנחנו נעצור כאן, ושאל, למה לא? התורה לא נתנה לנו הסבר, מה נשתנו בני עשו, לקבל כזה יחס הוגן מעם ישראל, ולמה חשוב כל כך לה' לשמור על הנחלה של האדומיים בשלמות, ולא לתת לישראל "עד מדרך כף רגל"?

את התשובה לדברים, מגלה לנו המדרש, ומהדברים שלו, אפשר ללמוד עד כמה ה' לא שוכח לעולם שום דבר, יהיה מה שיהיה.

אומר המדרש (אוצר המדרשים בשם דברים רבה כ"א): "אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכרו של אדם", לא משנה מי זה האדם, ומה הוא עשה, מעשים אשר לא יעשו, מה שמגיע לו הוא יקבל, וגם להפך (אם לא עשה תשובה).

"אמר רבי יהושע הכהן בן רבי נחמיה: אפילו הרשעים! שהם עושין מצוה, אם עושין תשובה, אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכרן".

ואז מביא המדרש דוגמא מעשו, שהיה כידוע רשע גדול, הפך את אמא שלו לעקרה עוד מהבטן, רצה להרוג את יעקב אחיו, היה צד נשים מתחת ידי בעליהן ומענה אותן, רוצח, כופר בה', ועוד עברות רבות, ועם כל הרשעות שלו, הוא עשה מצוה, וה' שילם לו עליה. איזו מצוה בכל זאת היתה לעשו?

מצוות כיבוד אב! על המצוה הזו ה' שילם לו שכרו. "ומה פרע לו הקדוש ברוך הוא? נתן לו שלוה בעולם הזה!". ולכן, אומר המדרש, כשבאו ישראל להיכנס אל ארץ כנען, הם ניצחו את כולם, אבל לעשו היה אסור להם להפריע, כי לעשו מגיעה שלוה, זה השכר שלו.

לפעמים אנשים שואלים שאלות, איך רשעים כאלו יושבים בשלוה? למה אנחנו עובדים את ה' ומשקיעים כל כך הרבה, וזה מה שמגיע לנו? איך אנשים שעשו כל כך הרבה רע בעולם, היה להם כל-טוב, והם מתו בשלוה?

מגלה לנו המדרש, שמי יודע, אולי באיזו הזדמנות בחיים הם עשו איזה משהו קטן וטוב, אולי פעם אמרו איזו מילה, עשו צעד לכבוד ה',

בבית האסורין, ואמר: 'אוי לי שמא יאבד זרעי לעולם מן העולם...'.
הגמרא מספרת (סנהדרין צ"ג) על נבוכדנצר, שפסע שלש פסיות לכבוד הקדוש ברוך הוא, ועל ידי כך זכה למלוכה הוא ובניו אחריו שלשה דורות, וניתנה לו הרשות להחריב בית אלוהינו, מה הוא עשה בסך הכל, פסע שלוש פסיות...

על אחת כמה וכמה אנחנו, שמשתדלים יום ולילה לעשות המוני פעולות לכבוד בורא עולם, אז נכון שאנחנו גם נכשלים, אבל אם נאלו רשעים זכו לשכר כזה עצום רק כדי לשלם להם על הפעולות האלו שנראות לנו כל כך קטנות, אז מה אנחנו נקבל...

זה גם צריך לשמח אותנו, וגם לחזק אותנו, כשאנחנו עושים דברים, לעשות אותם הכי טוב שיש. לא לזלזל בשום דבר, אפילו הכי קטן שיש.

בין אם זה עשר אגורות לצדקה, שתי הלכות, מילה או שתיים של תורה, אפילו רק תנודות נפש, צער על עבירה, צער על חוסר יכולת לעשות מצוה.

בפרט דברים תמידיים, קושי קבוע ללמוד, קושי קבוע לאשה לכסות עוד סניטימטר, הבלגה על כעס, שמירת עיניים, אפילו אם בסוף נכשלנו, אבל הפעולות הטובות שלנו נשמרות לנצח במאגרים היומיומיים של בורא עולם.

בזמן זה, בדרך כלל רוב מערכות החינוך כבר בחופש, וגם עולם הישיבות יוצא לחופשה, כך שרוב האנשים מעדיפים לצאת לנופש בתקופה הזו.

ובאמת, דוקא בזמן שאדם בחופש או בנופש, אז הוא צריך להעריך את הדברים הקטנים, כמה דקות או מילים של תורה, תפילה בכוונה גם אם קמנו מאוחר, וגם אם זה בסיום מסלול או יום מסייף, לא לזלזל בשום פעולה.

בנוסף, אנחנו כעת בימי בין המצרים, נזכור, שדוקא פעולות קטנות - הן אלו שיקרבו את הגאולה, עוד ויתור, עוד אהבת חינם, עוד הבלגה.

המעשה שבסופו של דבר גלגל בפועל את חורבן בית המקדש הוא כידוע המעשה של קמצא ובר קמצא (גיטין נ"ה), וזה מבהיל לחשוב על זה, שבגלל איזו תקרית של שני חסרי מידות, תגרם כזו טרגדיה כמו חורבן בית המקדש, עם כל ההשלכות שבדבר, ויהרגו כל כך הרבה אנשים.

מעניין מה היה קורה אם היו מספרים לבעל הסעודה רגע לפני שגירש את בר קמצא - מה הולכות להיות ההשלכות של מה שהוא יעשה, האם הוא היה ממשיך או מבלגי...?

גם אנחנו, לפני כל פעולה, כמה שהיא נראית לנו שולית ולא משמעותית, נזכור שלשני הצדדים יש השלכות, לטוב ולמוטב, אם לא היום - מחר, אם לא לי - לאחרים, אם לא בעולם הזה - בעולם הבא, אבל השלכות תמיד יהיו, והן תמיד יהיו עוצמתיות, השאלה היא רק מתי אנחנו נדע מזה.



סיפר דוקטור גיימס דייוויד וייס, סיפור מופלא:

לפני זמן מה, נכנסו לבית כנסת בירושלים, גבר בלונדיני גבוה וכחול עיניים, ושלושה ילדים בלונדינים קטנים, והתיישבו מול הרב ברל ויין, שהיה רב בית הכנסת.

באופן טבעי הרב ויין רגיל היה לרבגונות של תושבי הארץ וקשה היה להפתיח אותו, אך הפעם היה זה מקרה שונה, משפחה זו הייתה אירית לחלוטין במראה, עם זאת מה שהבלית אותם אפילו יותר ממראם המיוחד, היה דבקותם בתפילה ורצינותם. הילדים התנהגו בצורה מופתית והתפללו בלי שדעתם תוסח אפילו פעם אחת. הייתה זו חוויה בלתי רגילה עבור הרב ויין שהיה מורגל במחזות של ילדים פעלתנים המשתוללים בבית הכנסת.

לאחר מכן ציין הרב באוזני חבר, כי הם עושים רושם של אנשים מיוחדים. החבר אמר כי האיש הוא מיקרוביולוג באוניברסיטה העברית, וסיפור חייו יוצא דופן, "תרצה לשמוע אותו?", הוא שאל, ובלו לחכות לחשובה, קרא לחבר לקהילה - "אברהם, זהו הרב ברל ויין, אני בטוח שהוא יסמח לשמוע את הסיפור שלך".

השניים לחצו ידיים והחליטו ללכת הביתה יחדיו. תוך כדי הליכה הקשיב הרב לסיפור הבא, כפי שסיפר אותו האיש:

נולדתי וגדלתי בגרמניה. אבי היה קצין ביחידת העלית של הגסטאפו. יחידת הרג שנודעה בשם טוטנקוף (יחידת ראשי המוות). אבי שירת ביחידה זו לכל אורך המלחמה, ואחרי המלחמה הצליח לחמוק ממעצר.

פשעיו היו כה מתועבים ששנים רבות לאחר מכן המשיכה הרפובליקה המערב גרמנית לרדוף אותו. לבסוף הוא נלכד ונידון לעשר שנות מאסר. אך מכיוון שהיה מאוד מבוגר, הופחת עונשו, והוא שוחרר לאחר ארבע וחצי שנים בכלא.

אבי מעולם לא דיבר על עברו, וכשנתפס קראתי על פשעיו בעיתון. הגילוי שאבי חי חיים כה מפלצתיים, היה מזעזע... המשפחה כולה הדהדעה

מהידעה. אני הייתי בגיל שש-עשרה, והשם הרע שיצא לאבי הצר לי מאוד. כשהלכנו לבקר אותו בכלא, לא הייתי מסוגל לראות אותו, הרגשתי שהוא בגד בי. בכל אופן, דבר טוב אחד יצא מזה, פיתחתי עניין במלחמה, וחיפשתי ומצאתי כל מידע אפשרי על יחידת טוטנקוף של הגסטאפו ותפקידיה בשואה.

כל זה התרחש בתקופת משפט אייכמן, ומידע על השואה התחיל להתפרסם. קראתי כל מה שיכולתי למצוא, וקיבלתי תמונת מצב כללית על כל מה שאירע ליהודים. מה שגיליתי החריד אותי, והמחשבה שלאבי היה תפקיד, אבל לא סתם תפקיד, אלא תפקיד חשוב בטבח, גרמה לי לחשוב שיתכן שמשפחתי נגועה ברשע.

'אם התנאים היו זהים, שאלתי את עצמי, 'האם גם אני הופך לרוצח?...'; ומחשבה זו גרמה לי לצמרמורת קשות בגוף. נסעתי הרחק ככל האפשר מגרמניה, והחלטתי לבקר בדרך בישראל, כדי לקבל איזושהי פרספקטיבה על קורבנות הנאצים, ולגלות מה המיוחד בעם הזה שכל כך תסכל את היטלר יימח שמו עד שהחליט לצאת במסע השמדה של עם שלם.

הייתי צריך להשלים עם מה שבער בתוכי, וטיילתי בארץ כשאני עובד פה ושם בישובים חקלאיים, כשהייתי בקיבוץ, ראיתי פרסומת של תוכנית קיץ של האוניברסיטה העברית שטעקה בזואולוגיה מדברית, נרשמתי לתוכנית, הצלחתי בה, ובסתיו נרשמתי ללימודי תואר שני באוניברסיטה.

תוך כדי לימודי המאסטר, התחלתי גם להתעניין ביהדות. אהבתי את ישראל כל כך, עד שהחלטתי להישאר בה והגשתי בקשה לקבלת אזרחות. אחרי שנתיים של לימודי יהדות, החלטתי להתגייר. כמה שנים אחר כך, גמרתי את הדוקטורט שלי במיקרוביולוגיה, התחננתי, והתיישבתי בירושלים. אשתי הייתה גרמניה לותראנית, אבל כמוני גם היא התגיירה. פסיכולוג היה בוודאי מפרש את הגיור שלי כסובלמצייה של רגשות אשמה, אבל אני מעדיף לחשוב עליו כעל הגשמת הייחוד היהודי שלי, אין לי מושג איך או למה, אבל הנה אנחנו כאן משפחה יהודית שומרת מצוות, ואנו מאושרים מאוד להיות יהודים.

לפני שנה נודע לי שאבי אינו חש בטוב, אשתי חשבה שתהיה זו מצווה לבקר אותו ולהכיר לו את נכדיו. בהתחלה הסתייגתי מהרעיון לחזור לגרמניה שממנה פחדתי וממנה ברחתי, אך בסופו של דבר לקחתי שנת שבתון ונסענו לדרמשטדט לבקר את אבי.

זו הייתה תמונה שלא תישאר בהינסי שלי חבשו כיפה, והציציות שלהם נראו לטין, והפאות שלהם הציצו מאחורי האוזניים, והם דיברו עברית.

כמוכן, כשאבי ראה אותם בפעם הראשונה, הוא הוכה בהלם, ובתחילה לא היה מסוגל לחבק אף אחד מהם, וכשהבין שהם נכדיו, בכלל הוא נכנס לסחרור עמוק ולא ידע איך לעכל את הבשורה.

הילדים לעומת זאת, לא חשו במאומה, והחלו לדבר איתו בשמחה כשהבינו שזה הסבא שלהם. הוא נראה מרצה מהאופן שבו הדברים התנהלו, והוא נפתח, ואף החל מחבק אותם כאילו הכיר אותם זמן רב.

אבי היה כבר זקן מאוד, מעל לגיל תשעים, ורציתי לדעת מה הוא עשה שזכה לחיים ארוכים כל כך, ולנכדים שבאלה. שאלתי אותו ישירות, 'מה עשה שהביא לו מזל טוב שכזה?', הסברתי לו שאנו היהודים מאמינים שיש השלכות לכל מעשינו, ושמעשינו נמדדים בקפדנות.

הוא התבונן בי והרהר בשאלה, 'ואז אמר: "אני לא יכול לחשוב על שום דבר יוצא דופן, אבל פעם בפרנקפורט כשאספנו את היהודים, הייתה לי הזדמנות להציל את חייהם של שלושה ילדים יהודים שהסתתרו בבית יתומים קטן, משום מה הם עוררו בי חמלה, תחניתם נגעה ללבי, הם נראו כה אבודים ואומללים, עד שריחמתי עליהם, והנחתי להם להימלט. אני לא יודע מה קרה להם, אבל אני לא הרגתי אותם".

חשבת על תשובתו, ואמרתי לו, שלפי המסורת שלנו, יש הגיון בתשובתו, לאחר זמן מה הוספתי, "אתה יודע אבא? אילו היית מציל ארבעה ילדים, ייתכן שהיו לך היום ארבעה נכדים". ואז ראיתי את עיניו ממצמצות, ולראשונה בחיי ראיתי אותו בוכה... והרגשתי שיותר ממה שהכלא החדיר בו רגשות אשם, משמים טפחו על פניו, וכאילו אמרו לו - ראה מה שרצית לאבד, על כורחך - יצא ממך... (פניו טין חסד, כך לך, התשע"ב).
אלא בשכר...

השיעורים נמסרו ונערכו ע"י האברך דוד יעקב עבו - מוהל מוסמך.
050-4148948

ניתן לקבל גם במייל david0504148948@gmail.com

ניתן להאזין לשיעורים במדיום נושאים מאת כותב השורות, בקו

'פרשת דרכים' 074-7962698

ניתן להוריד שיעורים אלו במערכת קול הלשון

קו ישיר במערכת קול הלשון להאזנה לשיעורים: 0733718417

שיעורים קבועים:

יום רביעי - כבית המדרש חסד לאברהם, רחוב הנביאים ד כפר סבא;

בשעה 20:30 קהל: נוער קירוב **עליו**: פרשת השבוע

לבת - בית הכנסת אהבת שלום, קדימה; בשעה 17:30

קהל: כללי **עליו**: הלכות

מוצאי שבת - משפחת אמירה בחצר, רחוב האחוה 34 כפר יונה; בשעה

22:00 קהל: כללי **עליו**: אמונה ובטחון